

5. Соціально-економічні фактори.

Соціально-економічні умови виникнення корупції можна розділити на ряд складових факторів, кожен з яких впливає на здійснення посадовцями своїх службових обов'язків і може бути чинником корупційних ризиків. Основними чинниками є матеріальні і фінансові блага.

Перехід від планової економіки до ринкової супроводжується загостренням суспільних протиріч, що веде до гіпертрофовано економічно неоднорідного суспільства, а відтак підштовхує осіб, наділених владними повноваженнями, до корисливих вчинків.

Безперечно, підвищення рівня соціальної захищеності працівників сприятиме викоріненню проявів корупції в правоохоронних органах. Адже людина, не задоволена своїм матеріальним становищем, сконцентрована не на ефективному виконанні своїх посадових обов'язків, а вимушена шукати додаткових джерел доходів, часто незаконних.

Таким чином, у більш широкому сенсі рівень довіри громадян до правоохоронних органів та судів можна вважати одним із індикаторів розвитку правової держави в Україні, наявності проблем у сфері дотримання принципу верховенства права. Це пояснюється тим, що органи правоохоронної системи та суди – такі інстанції, які покликані бути на сторожі прав і свобод людини та громадянина, і високий рівень недовіри до них, з огляду на це, опосередковано свідчить про порушення принципу верховенства права.

**Бойко Василь Федорович слухач 5-
В курсу ННІЗН НАВС Науковий
керівник:
Старицька О.О. доцент кафедри
теорії держави та права НАВС,
кандидат юридичних наук**

РЕФОРМУВАННЯ МІНІСТЕРСТВА ВНУТРІШНІХ СПРАВ: ДОСВІД РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА

Важливим елементом сталого розвитку України є створення та функціонування ефективної системи державного управління, головними завданнями якої є запровадження нової ідеології функціонування виконавчої влади й місцевого самоврядування, забезпечення прав і свобод громадян, надання якісних соціальних послуг.

У контексті зазначеного доцільно вивчати досвід реформування правоохоронних органів інших держав, де критерієм виміру ефективності їх діяльності є рівень довіри населення як до захисників індивідуальних та суспільних інтересів.

Так, досвід реформування Міністерства внутрішніх справ Республіки Молдова (далі – МВС) може стати в нагоді під час перебудови МВС України.

Реформування МВС проходило в кілька етапів: визначення необхідності інтервенції в цій галузі; розробка відповідної нормативної основи проведення реформи; інтервенція на інституціональному рівні. Першим документом загальнонаціонального рівня, в якому розглядалася необхідність реформи МВС, був План дій Республіка Молдова – Європейський Союз (2005 року). У цьому документі не йшлося безпосередньо про реформу МВС, а підкреслювалася необхідність змін в галузі юстиції та внутрішніх справ.

Національною стратегією розвитку на 2008-2011 роки передбачалася модернізація поліції з метою підвищення її ефективності, демократизації та підвищення відповідальності перед суспільством. Ці заходи означають, зокрема, наступне: зміцнення потенціалу МВС в області проведення реформи поліції; оцінка спільно з іншими органами системи юстиції та громадянським суспільством фактичного перебування в поліції і визначення оптимальних способів її демократизації, підвищення ефективності та відповідальності перед суспільством; розробка стратегії комунітарної діяльності поліції на період 2008-2011 років, в якій передбачаються заходи, спрямовані на підвищення ефективності діяльності поліції, ролі суспільства і його здатності брати участь у спільній поліцейській діяльності, прозорості та відповідальності поліції, а також на розвиток взаємин поліції з громадськістю та іншими складовими системи юстиції; реалізація та моніторинг виконання стратегії

в 2008-2011 рр., у тому числі її апробування у рамках пілотного проекту в 2008 році; підвищення ефективності процесу підготовки та підвищення кваліфікації кадрів, зокрема, служб, що забезпечують громадський порядок; попередження злочинності неповнолітніх шляхом застосування комплексу заходів і спеціальних програм щодо неповнолітніх та їх сімей, що живуть в умовах підвищеного ризику вчинення правопорушень, умов, що призводять до споживання наркотиків [1].

Першим документом, розробленим МВС, що прямо стосувався поліції, є План інституційного розвитку Міністерства внутрішніх справ Республіки Молдова на 2009-2011 роки. У цьому документі вказується на ряд інституційних проблем, які впливають на погіршення іміджу і падіння авторитету поліцейської служби. Вирішення цих проблем поступово стає найважливішою політичною задачею.

У цьому зв'язку стратегічна основа реформування МВС була доповнена Концепцією реформи МВС і підпорядкованих йому структур та їх деконцентрації (2010 року) і Планом дій щодо реалізації Концепції (2011 року). Концепцією визначався ряд проблем в діяльності МВС, які вимагали вирішення (застаріле законодавство; надмірна політизація і підготовка співробітників до діяльності, не відповідної їх посадовим обов'язкам; перешкоджання дотриманню основних прав і свобод людини; надзвичайно централізована система прийняття рішень в рамках МВС та ін.).

Концепцією реформи МВС і підпорядкованих йому структур та їх деконцентрації визначаються наступні цілі проведення реформи:

удосконалення правової основи діяльності поліції і карабінерів, розробка законів «Про діяльність поліції і статус поліцейського», «Про карабінерів», інших відповідних законодавчих актів і приведення підзаконних актів у відповідність з ними; створення управлінських та виконавчих структур із забезпеченням чіткого розмежування функцій підрозділів МВС згідно їх спеціалізації та з чітким визначенням завдань. Такими є:

Департамент поліції, Департамент військ карабінерів, Департамент кримінального переслідування, Служба цивільного захисту і надзвичайних ситуацій; впровадження принципів суспільної поліцейської діяльності шляхом їх закріплення в законодавстві, розмежування завдань між державною поліцією та місцевою поліцією і впровадження принципів інституційного співробітництва; демілітаризація поліції і розмежування статусу поліцейського і статусу інших категорій посадових осіб, які забезпечують роботу поліції; реформа військ карабінерів шляхом повної передачі

їм функцій поліції по підтримці і відновленню громадського порядку, а також шляхом переходу на військову службу виключно за контрактом; реформа системи підготовки та підвищення по службі співробітників МВС шляхом

створення безперервної професійної освіти; створення системи оцінки діяльності поліції та інших підрозділів МВС на основі критеріїв,

що стосується чуйності поліції до проблем і потреб суспільства, участі громадянського суспільства у визначенні та вирішенні проблем громадської безпеки, рівня довіри до поліції;

посилення ролі МВС Молдови і Прикордонної служби в процесі розширення співробітництва правоохоронних органів в області комплексного прикордонного контролю на державному кордоні, у тому числі шляхом оптимізації діяльності Прикордонної служби та надання їй повноважень по боротьбі з транскордонною злочинністю; передача функцій судової поліції Міністерству юстиції Молдови;

зміцнення потенціалу МВС у навчанні водіїв автотранспортних засобів, у тому числі за допомогою моніторингу установ, що здійснюють таку підготовку, з метою забезпечити безпеку дорожнього руху [2].

У 2010 році уряд Республіки Молдова створив Національний комітет з контролю за ходом реформи поліції. Це було зроблено для забезпечення ефективного проведення реформи поліції і моніторингу реформування. В 2012 році була створена Міжвідомча група, яка покликана сприяти Комітету в його діяльності.

У 2011 році МВС розробило Програму стратегічного розвитку МВС на період 2012-2014 року та План дій по його реалізації на основі цілей, встановлених Концепцією.

У результаті в 2013 році набув чинності новий Закон «Про поліцію і статус поліцейського», який функціонально відокремлює поліцію від МВС [3].

Створюється Генеральний інспекторат поліції як центральне адміністративно-контрольний підрозділ поліції, що має статус юридичної особи, компетентний на всій території Республіки Молдова.

Генеральний інспекторат поліції складається з спеціалізованих підрозділів (Національної патрульної інспекції, Національної слідчої інспекції, Генеральної дирекції кримінального переслідування, Бригади поліції спеціального призначення, Центру техніко-криміналістичної та судової експертизи, Кінологічного центру) і територіальних підрозділів (Дирекції поліції Кишинєва, інспекторатів поліції районів і муніципалітетів).

Для того щоб забезпечити якість реформування, в березні 2012 року в рамках МВС Молдови був створений Центр з планування та реалізації завдань реформування МВС і приєднання до чинних стандартів ЄС та ініційовано процес функціонального аналізу відомства в рамках Центру реформ за сприяння експертів ЄС. Це постійно діючий орган, на який покладено консультативні функції та функції прийняття рішень. Він напряму підпорядковується міністру внутрішніх справ, немає статусу юридичної особи і створений на період реформування МВС. Центру доручено: проводити моніторинг реформування; координувати діяльність всіх суб'єктів, задіяних в реформі; визначати, оновлювати і вводити в дію політику та цілі реформи, виходячи з потреб; забезпечувати діяльність секретаріату Комітету з контролю.

Таким чином, інтеграційні процеси, що відбуваються у Республіці Молдова та, зокрема, реформування МВС надають можливість проведення порівняльного аналізу, врахування та обґрунтованого запозичення позитивного досвіду для ефективної реалізації євроінтеграційної політики України.

Список використаних джерел:

1. Об утверждении Национальной стратегии развития на 2008–2011 годы [Електронний ресурс] : Закон Республики Молдова от 21 декаб. 2007 г. № 295. – Режим доступу : <http://lex.justice.md/ru/326734>.
2. Об утверждении Концепции реформирования Министерства внутренних дел и его подведомственных и децентрализованных подразделений [Електронний ресурс] : Постановление от 06 декаб. 2010 г. № 1109. – Режим доступу : <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=337008&lang=2>
3. О деятельности полиции и статусе полицейского [Електронний ресурс] : Закон Республики Молдова от 27 декаб. 2012 № 320. – Режим доступу : <http://lex.justice.md/ru/346886/>

**Бойченко Анастасія Андріївна,
студентка 2-го курсу юридичного
факультету Українського
державного університету фінансів
та міжнародної торгівлі
Науковий керівник: Бондар. Ю.М.,
викладач кафедри теорії, історії
держави та права Українського
державного університету фінансів
та міжнародної торгівлі.**

ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА ЯК ВИЩИЙ ІМПЕРАТИВ ДЕРЖАВНОГО Й СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО ЖИТТЯ

Ефективність правового розвитку державного й суспільно-політичного життя, безумовно, залежить від того, які саме вихідні ідеї покладено в його основу. Правові принципи є базовими ідеями та положеннями, що, з одного боку, відображають усталені погляди на право, його суть, розкривають його змістово-сміслові характеристики, фіксують правові цінності; з іншого боку, вони є загальноприйнятими вимогами, вираженими в узагальненій формі й адресованими суб'єктам права.